

KOD UCZNIĄ		

KONKURS WIEDZY O MAZOWSZU

dla uczniów szkół podstawowych
województwa mazowieckiego

Rok szkolny 2021/2022

II ETAP REJONOWY

Instrukcja

Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.

W zadaniach z odpowiedziami: A, B, C, D lub P, F zaznacz znakiem jedną poprawną odpowiedź, otaczając ją kółkiem, np.:

☐ B lub ☐ F

Jeśli się pomylisz, błędną odpowiedź przekreśl i zaznacz inną odpowiedź, np.:

☒ B ☐ A lub ☒ F ☐ P

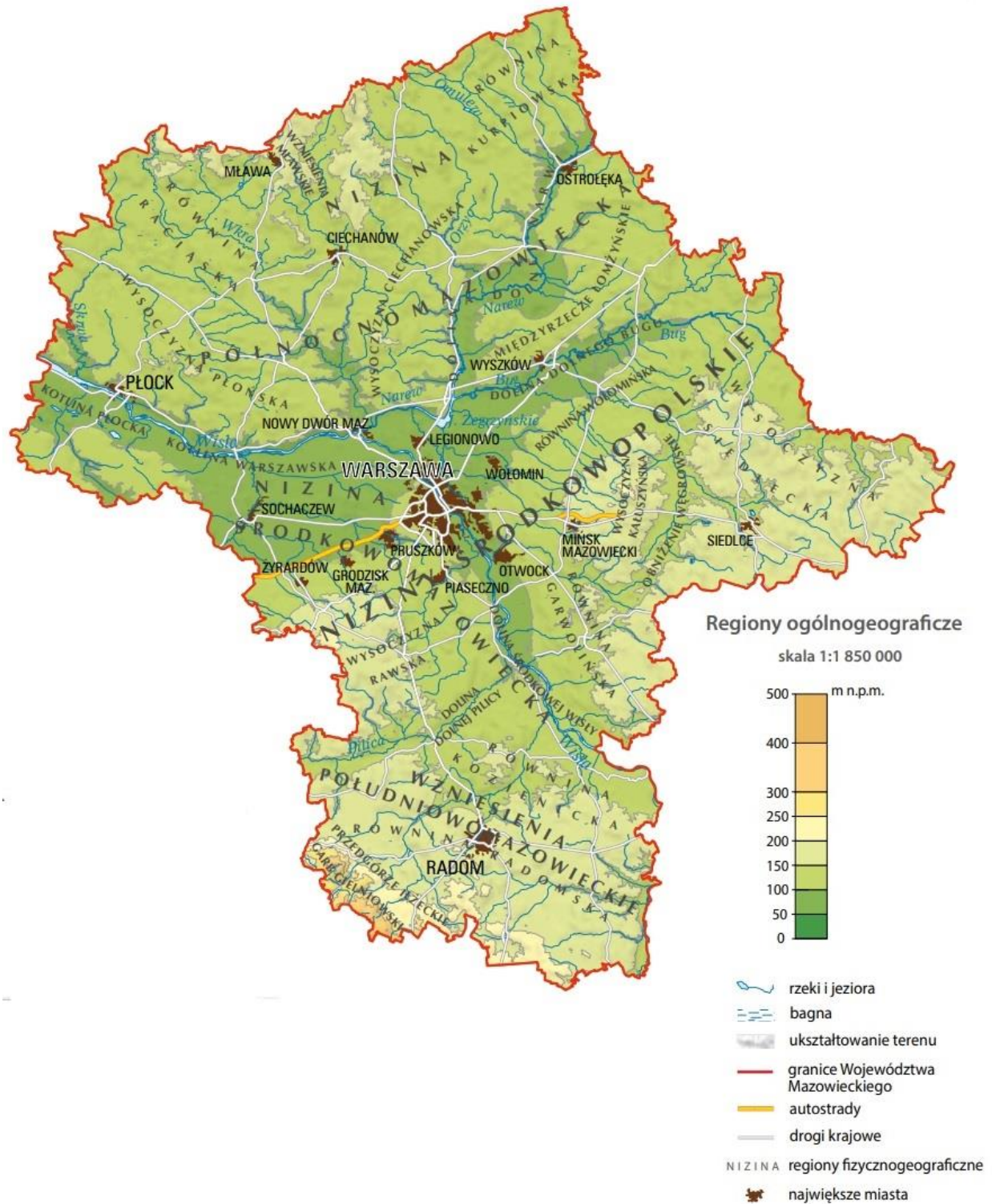
Pozostałe zadania wykonaj zgodnie z poleceniami. Odpowiedzi starannie zapisz w wyznaczonych miejscach. Możesz korzystać z kalkulatora prostego i lupy.

Na wykonanie wszystkich zadań masz 90 minut.

Powodzenia!

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ SPRAWDZAJĄCY		
Maksymalna liczba punktów	40	100%
Uzyskana liczba punktów		
Podpis przewodniczącego		

Mapa do zadań 1 i 2

Zadanie 1. (0–2)

Korzystając z mapy, oceń prawdziwość poniższych informacji. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.1.	Ostrołęka leży w Dolinie Narwi.	P	F
1.2.	Równina Kozienicka jest częścią Niziny Północnomazowieckiej.	P	F
1.3.	Najwyżej położone tereny w województwie znajdują się na wschód od Siedlec.	P	F

Zadanie 2. (0–2)

Korzystając z mapy, uzupełnij zdania. Wpisz w luki właściwe nazwy spośród podanych.

Garb Gielniowski   Równina Raciąska   Wysoczyzna Siedlecka

2.1. Region fizycznogeograficzny położony na wschodnich krańcach woj. mazowieckiego, który graniczy z Równiną Wołomińską oraz Obniżeniem Węgrowskim, to .....

2.2. Mezoregion fizycznogeograficzny, stanowiący zachodnią część Niziny Północnomazowieckiej, który graniczy ze Wzniesieniami Mławskimi oraz Wysoczyzną Płońską, to .....

Zadanie 3. (0–3)

Uzupełnij notatkę dotyczącą wód podziemnych. Podkreśl właściwe uzupełnienia wybrane spośród podanych w nawiasach.

Na Mazowszu istnieje duża zasobność wód podziemnych, w tym cennych wód (**artezyjskich/solankowych**). Część z nich ma charakter termalny. Lokalnie występują wody mineralne – wyłącznie (**siarkowe/chlorkowe**). Spośród głównych złóż w Konstancinie Jeziornie, Mszczonowie i Wildze do celów uzdrowiskowych wykorzystywane są jedynie te (**pierwsze/drugie/trzecie**).

Zadanie 4. (0–1)

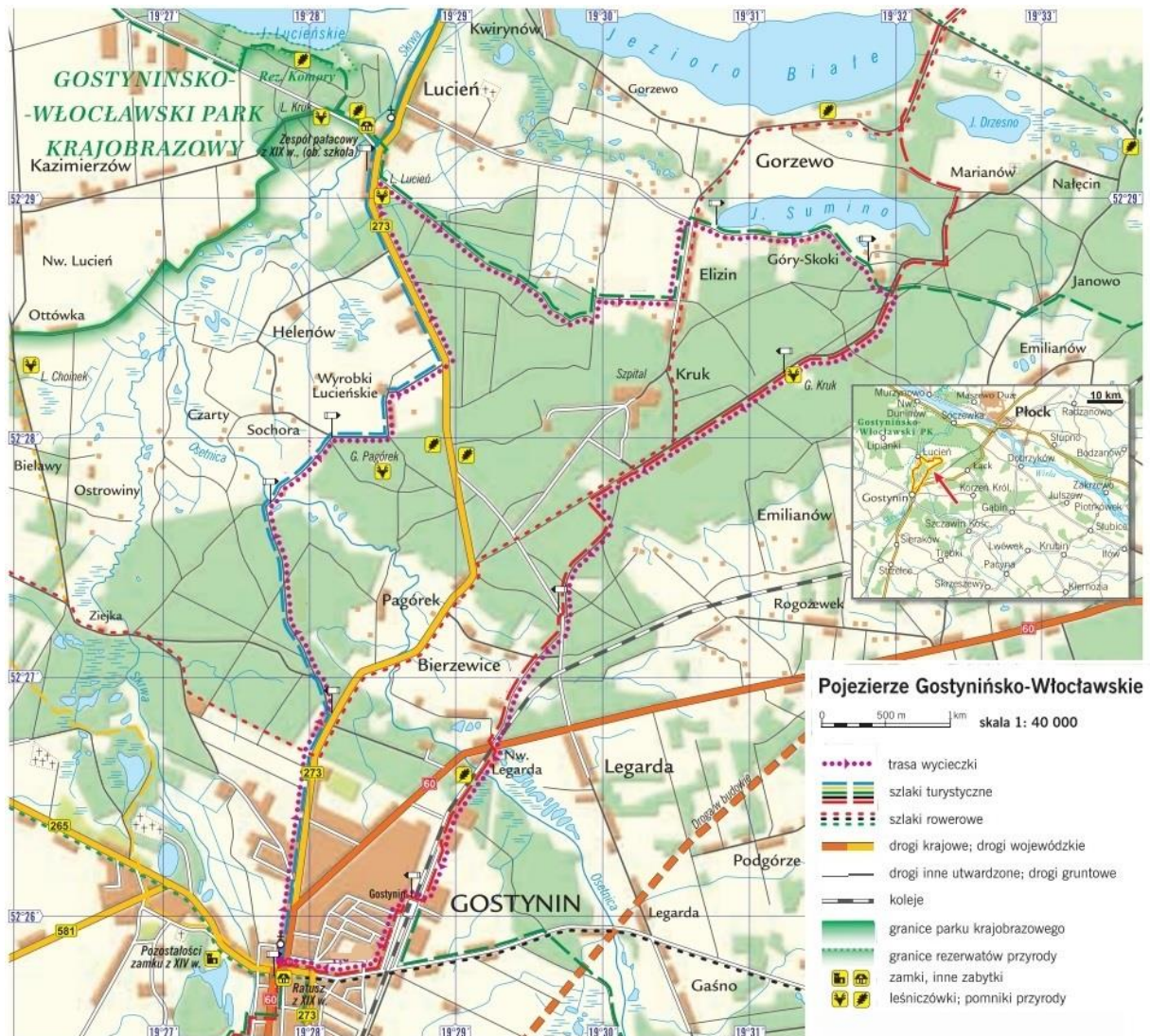
Przez obszar Mazowsza przebiega linia tektoniczna, stanowiąca głęboki rozłam w skorupie ziemskiej, rozdzielający zachodzące na siebie platformy: prekambryjską i paleozoiczną.

Jak nazywa się opisana linia? Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Natura 2000
- B. Teisseyre’a-Tornquista
- C. Nestora
- D. Mohorovičicia

Mapa do zadań 5 i 6

Zadanie 5. (0–2) Wykonaj zadanie.

Korzystając z mapy, oblicz rzeczywistą odległość w kilometrach pomiędzy Gostyninem a Lucieniem wiedząc, że odległość pomiędzy nimi na mapie wynosi ok. 13 cm. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia

Rzeczywista odległość pomiędzy Gostyninem a Lucieniem wynosi .....

Zadanie 6. (0–2)

Na podstawie mapy określ współrzędne podanych niżej obiektów.

1. Pomnik przyrody w Gorzewie nad jez. Białym - .....
2. Leśniczówka na Górze Pagórek - .....

Zadanie 7. (0–1)

Za niektórymi mazowieckimi wsiami (np. w Starych Proboszczewicach) znajdują się całkiem wysokie pagórki, w żaden sposób niepasujące do równinnego krajobrazu. (...) w lokalnej tradycji noszą często miano szwedzkich czy napoleońskich gór, wałów lub okopów.

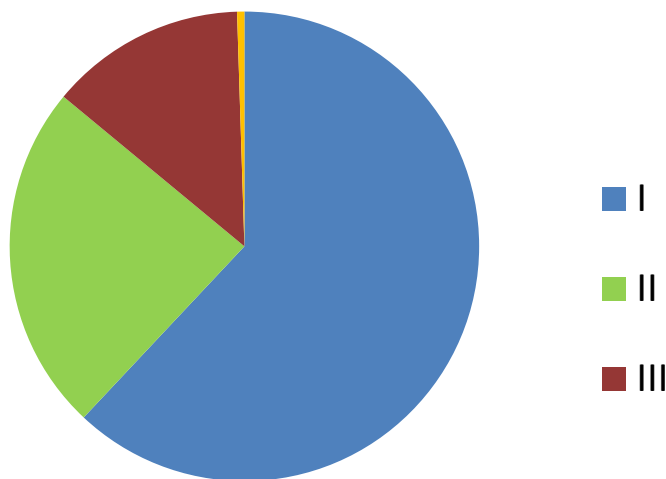
Kiedy powstały opisane obiekty? Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. we wczesnym średniowieczu
- B. podczas „Potopu szwedzkiego”
- C. w czasach wojen napoleońskich
- D. w trakcie I wojny światowej

Zadanie 8. (0–3)

Wykres przedstawia strukturę społeczną na Mazowszu pod koniec XVI w uzupełnij legendę wybierając odpowiedzi spośród podanych w ramce.

szlachta	duchowieństwo	chłopi	mieszczenie

- I .....
II .....
III .....

Zadanie 9. (0–4)

Uzupełnij notatkę dotyczącą wydarzeń historycznych. Podkreśl właściwe uzupełnienia wybrane spośród podanych w nawiasach.

Rozpad pierwszej monarchii piastowskiej w 1038 roku stał się na Mazowszu impulsem do podjęcia próby stworzenia własnej dynastii. Po śmierci Mieszka II księciem uznany został jego dawny cześnik – (**Mieclaw/Czcibór**), za którego rządów na 12 lat nastąpiło uniezależnienie się Mazowsza od Krakowa. W 1047 roku kontrolę nad tym obszarem odzyskał syn Mieszka II – (**Bolesław Chrobry/Kazimierz Odnowiciel**). W następnym pokoleniu Mazowsze otrzymał jego średni syn – Władysław I Herman. Jego ulubioną rezydencją był (**Radom/Płock**). Po śmierci Władysława Hermana dzielnica mazowiecka została włączona do państwa (**Bolesława Krzywoustego/Władysława Łokietka**).

Zadanie 10. (0–3)

Tekst

Idee reformacyjne, które już we wczesnych latach dwudziestych XVI stulecia dotarły do Polski, nie ominęły ziem tworzących dziś województwo mazowieckie. Zasięg oddziaływania tego nowego ruchu religijnego oraz jego społeczna recepcja były różne w zależności od regionu. Mieszkańcy tak zwanego historycznego Mazowsza w zdecydowanej większości pozostali obojętni na idee, które przenikały doń między innymi z ziemi dobrzyńskiej i Prus Książęcych. Ośrodki reformacyjne przetrwały jedynie tam, gdzie mogły liczyć na opiekę i wsparcie potężnych rodów magnackich.

10.1. Jakiego nowego wyznania dotyczy ten opis? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. islamu
- B. prawosławia
- C. protestantyzmu
- D. judaizmu

10.2. Podaj nazwę miasta w obecnym województwie mazowieckim, które stało się znanym centrum reformacji w latach pięćdziesiątych XVI stulecia, a więc w czasach, gdy znajdowało się w granicach administracyjnych Wielkiego Księstwa Litewskiego.

.....

10.3. Jak nazywał się słynny ród magnacki, w dobrach którego znajdowało się opisane w zadaniu 10.2 miasto. Wybierz spośród odpowiedzi podanych w ramce.

Potoccy	Wielopolscy	Radziwiłłowie	Wiśniowieccy

Tym rodem byli .....

Zadanie 11. (0-3)

Podaj nazwy organizmów państwowych, w granicach których znalazła się Warszawa w podanych latach.

- A. Po III rozbiorze (1795) - .....
- B. Po sukcesach napoleońskich (1807) - .....
- C. Po kongresie wiedeńskim (1815) - .....

Zadanie 12. (0-1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W latach 1845–1848 zbudowano pierwszą na Mazowszu linię kolejową, którą była

- A. Kolej Parysko-Moskiewska.
- B. Linia Gdańsk-Triest.
- C. Kolej Warszawsko-Wiedeńska.
- D. Linia Orient Ekspres.

Zadanie 13. (0-2)

Fotografia

Uzupełnij notatkę. Podkreśl właściwe uzupełnienia wybrane spośród podanych w nawiasach.

Sejmik Województwa Mazowieckiego / Wojewoda Mazowiecki ustanowił Cypriana Kamila Norwida patronem roku 2021 na Mazowszu dla uczczenia 200 rocznicy urodzin poety / 190 rocznicy wydania „Traktatu o wiecznym przymierzu między narodami ucywilizowanymi – Konstytucja dla Europy”.

Zadanie 14. (0–4)

Do podanych tekstów opisujących wybrane miejscowości związane z twórcami literackimi Mazowsza przyporządkuj ich właściwe nazwy. Odpowiedzi wybierz spośród podanych w ramce.

Gołotczyzna	Podkowa Leśna	Otwock	Opinogóra	Zegrzynek

1.

Powstanie miasta-ogrodu jest związane bezpośrednio z Elektryczną Koleją Dojazdową, budowaną w latach 20. XX w. Skutkiem tego jest specyficzny plan urbanistyczny oparty na koncentrycznych alejach wokół dworca kolejki. Wśród mieszkańców nie brakowało ludzi znanych, zasłużonych. Należy do nich pisarz, Jarosław Iwaszkiewicz. W ich domu jest Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów.

.....

2.

Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1185 r. W pierwszej połowie XIX wieku gen. Wincenty Krasiński utworzył w miejscowości ordynację, która przetrwała do końca II wojny światowej. Obecnie gmina i miejscowość leży w pow. ciechanowskim. Dziś, za sprawą Zygmunta Napoleona Krasińskiego, który był jej właścicielem, poety, znajduje się Muzeum Romantyzmu.

.....

3.

Nazwa miejscowości określa człowieka wolnego, ale bez ziemi. Tak określano ubogą szlachtę zamieszkującą te tereny w czasach, gdy powstała wieś. W 1880 r. majątek ziemski (...) nabyła Aleksandra Bąkowska. W 1909 r. założyła szkołę gospodarstwa domowego dla dziewcząt wiejskich. W tej miejscowości zmarł w 1938 roku wybitny publicysta, dramaturg, prozaik, działacz kulturalny i społeczny, historyk i filozof Aleksander Świętochowski.

.....

4.

W 1838 r. wybudowano nad Narwią dwór i czteropiętrowy murowany młyn. Po pożarze folwarku właściciele - Szaniawscy postanowili wykorzystać domki po robotnikach i zamienić je na kwatery letniskowe. Miejscowość stała się prawdziwym kurortem. W dworku bywali: Maria Konopnicka, Eliza Orzeszkowa, Ignacy Kraszewski. Po śmierci rodziców miejscowość odziedziczył Jerzy Szaniawski, znany pisarz.

.....

Zadanie 15. (0–2)

Tekst

W 1918 r. trzech znanych już wówczas poetów należących do grupy Skamander założyło kawiarnię literacką. Nazwali się „triumwiratem dyktatury POEtariatu”. Plan skamandrytów okazał się strzałem w dziesiątkę. Kawiarnia młodych zbuntowanych poetów przyciągała tłumy. Mimo tak wielkiej popularności artyści zrezygnowali z tego biznesu już po pół roku.

Fotografia

Oceń prawdziwość poniższych informacji. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

15.1.	Opisaną w tekście kawiarnię założono w Płocku.	P	F
15.2.	Kawiarnia nosiła nazwę „Pod Picadorem”.	P	F
15.3.	Jednym z założycieli kawiarni był Julian Tuwim.	P	F

Zadanie 16. (0–2)

W województwie mazowieckim pięć miast, od chwili wejścia w życie reformy samorządowej w 1999 r., ma status tzw. miast na prawach powiatu. Wymień te nazwy.

- 1) ....., 2) ....., 3) .....
4) ....., 5) .....

Zadanie 17. (0-1)

Od 2002 roku Warszawa jako jedyna gmina w Polsce jest podzielona na tzw. jednostki pomocnicze – dzielnice. Ile aktualnie jest dzielnic w Warszawie? Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. 6
B. 18
C. 28
D. 64

Zadanie 18. (0–2)

Fotografia

Tekst

Zdjęcie przedstawia żyjącą w latach 1910–2008 działaczkę społeczną. W 1943 roku była aresztowana przez Gestapo i osadzona na Pawiaku, skąd jednak ostatecznie udało się ją wykupić. Uczestniczyła w powstaniu warszawskim jako sanitariuszka. Po wojnie odznaczona medalem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata oraz Orderem Orła Białego.

18.1. Podaj imię i nazwisko przedstawionej w źródłach postaci.

.....

18.2. Wyjaśnij, jakie zasługi tej postaci zadecydowały o przyznaniu jej tak zaszczytnych wyróżnień.

.....
.....

Źródła ilustracji:

- <https://www.mazovia.pl/wojewodztwo/krotko-o-mazowszu/>
- <http://msl.nogravity.io/>
- www.pl.wikipedia.org
- <https://www.wikimedia.org/>

Odniesienia do programu merytorycznego Konkursu:

1. przyroda regionu i jej przekształcenia - 1, 2, 3, 4, 5, 6,
2. dzieje regionu – 7, 8, 9, 10, 11, 12
3. mieszkańcy Mazowsza – 10, 13, 18
4. literackie wędrówki po Mazowszu –14, 15
5. Samorząd Województwa Mazowieckiego –16, 17